

iMoRe №190. Закон про жінок у війську та порядок комплексного відновлення територій

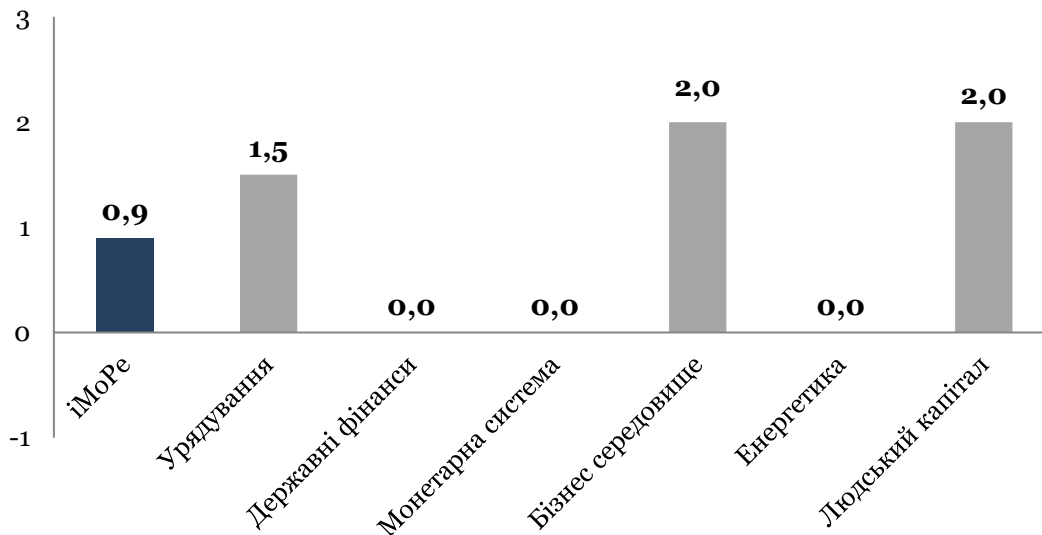
Індекс моніторингу реформ (iMoRe) становить +0,9 бала за період з 10 по 23 жовтня 2022 року з можливих значень від -5,0 до +5,0. У попередньому раунді індекс дорівнював +1,1 бал.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

Індекс реформ може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Основні події раунду

1. Закон про добровільний порядок взяття жінок на військовий облік, +2,0 бала

Минулого року наказ Міноборони [від 11 жовтня №313](#) про військовий облік жінок [сколихнув](#) суспільство, адже у наказі [були перелічені](#) понад 300 професій, які охоплюють [значну частину](#) зайнятих жінок.

Окрім несподіваності цього нововведення для суспільства потенційною проблемою було виконання наказу через [неготовність](#) територіальних центрів комплектування до такого навантаження. Стати на облік жінкам [потрібно було](#) до 1 жовтня 2022. Враховуючи це, а також початок повномасштабного вторгнення і виїзд жінок із дітьми за кордон, Міноборони у вересні 2022 [відтермінувало](#) дію наказу до жовтня 2023 року. Однак це не вирішило, а лише відклало питання з тим, чи дійсно всі українки мають бути на військовому обліку.

[Закон 2664-IX](#) фіксує, що жінки, які здобули медичну або фармацевтичну спеціальність, «підлягають взяттю на військовий облік військовозобов'язаних», а жінки інших спеціальностей з переліку, затвердженого Міноборони, «беруться на військовий облік військовозобов'язаних за їхнім бажанням».

Нагадаємо, що за [чинним законом](#) про військовий обов'язок і військову службу жінки, які перебувають на обліку, можуть бути призвані до війська. У мирний час жінки можуть бути прийняті на військову службу тільки добровільно (за контрактом).

Коментар

«Варто зауважити, що представниці медичних спеціальностей, як і представниці метрологічних, картографічних та деяких інших спеціальностей, вже давно перебували на військовому обліку відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 1994 р. N 711 (зараз втратила чинність).

Проте Закон України [1357-IX](#) від 30.03.2021 передав обов'язок визначення спеціальностей, у яких жінки беруться на військовий облік, від Кабінету Міністрів до Міністерства оборони України.

Міністерство оборони України своїм наказом від 11.10.2021 [№ 313](#) (у початковій редакції), значно розширило перелік споріднених спеціальностей/професій, маючи які жінки зобов'язані стати на військовий облік. Оскільки наказ не проходив широкого суспільного обговорення, його потреба та доцільність не комунікувалися із суспільством (та жінками зокрема), після ухвалення документ критикували, а також збільшилася кількість звернень жінок до правозахисних організацій щодо необхідності проходити військову службу.

Це спонукало Міністерство оборони уточнити свій наказ, який у поточній редакції містить значно коротший перелік спеціальностей та професій, відповідно до яких жінки обов'язково беруться на військовий облік. Інший перелік, затверджений наказом, передбачає спеціальності та професії, споріднені із військово-обліковими спеціальностями, проте за якими жінки не зобов'язані ставати на облік.

Однак в умовах воєнного стану жінки почали переживати про неможливість виїзду за кордон та забезпечення безпеки своїх дітей. Також процедура взяття на військовий облік передбачає фізичне проходження військово-лікарської комісії, та не може бути спрощена до онлайн-формату. З огляду на це, а також на той факт, що представники Міноборони та Генерального штабу заявляли про відсутність необхідності у військовому обліку жінок, принаймні до завершення воєнного стану, було розроблено законопроект [№6482](#) від 28.12.2021, який набув законної сили (Закон 2664-IX).

Відтепер обов'язково стати на військовий облік мають жінки, які:

- закінчили заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої або вищої освіти та здобули медичну або фармацевтичну спеціальність.*
- придатні до проходження військової служби за станом здоров'я та віком.*

За бажанням стати на військовий облік можуть жінки, які мають іншу спеціальність та/або професію, споріднену з відповідною військово-обліковою спеціальністю (перелік визначається наказом Міноборони). Чинний перелік споріднених спеціальностей/професій можна переглянути [за посиланням](#): (це оновлений наказ Міноборони №313).

Оскільки цей закон конкретизує вимоги щодо військового обліку жінок, сприяє правовій визначеності, зокрема, під час воєнного стану та не порушує прав людини, ми підтримуємо ухвалення цього закону».

Марія Звягінцева, юристка ГО «Юридична сотня»

2. Порядок розроблення програм комплексного відновлення територій, +1,5 бала

[Постанова 1159](#) впроваджує Порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади. Цей порядок є відповіддю на значні руйнування (за оцінками Міністерства фінансів, внаслідок війни [втрати економіки](#) очікуються на рівні третини ВВП України), спричинені збройною агресією росії проти України.

Він дозволяє комплексно підійти до відновлення регіонів та територіальних громад, вказує на обов'язковість громадського обговорення програм відновлення та створює алгоритм дій під час погодження і внесення змін у такі програми.

Обов'язково складовою програми має бути план її реалізації з переліком запланованих заходів, термінів їх проведення, відповідальних виконавців та індикаторів результативності.

А відновлення територій має спиратися на принципи інклюзивності, раціонального планування територій, балансу між місцями проживання і робочими місцями, енергоефективності та екологічності. Програми відновлення також мають враховувати [Цілі Сталого Розвитку України](#) до 2030.

Коментарі

«Нормативно-правовий акт чіткий і не містить численних внутрішніх посилань, що є бідною українського законодавства. Проте наслідки постанови були б неповними, якби не стаття 19, яка визначає, що має містити така програма та як правильно її виконувати.

Стаття написана настільки загально, що не позбавляє чиновників ініціативи, і водночас вона написана досить докладно, щоб розповісти їм у спосіб, який не залишає сумнівів, що вони повинні робити і як має йти процес. Підпункт 4 тут найважливіший, він включає в себе аналіз негативних впливів (зокрема бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій) та оцінку їхніх наслідків (збитків), що призвели до необхідності розробки програми. У цьому короткому реченні закладена вся логіка, яка досі була відсутня в менеджменті в Україні. У різних документах багато разів згадуються різноманітні проблеми та загрози, але кожного разу немає логічного зв'язку з чітким планом відновлення. Як експерт, що кілька років проводить зокрема навчання з оцінки ризиків для посадових осіб місцевого самоврядування, я рада, що цю логіку вловили законодавці. Недостатньо оцінити ризик об'єкта. Ви повинні вміти оцінювати комплексний ризик у багатьох вимірах – територія + населення + завтрашній день. Я сподіваюся, що ця постанова приведе до нової логіки планування».

Агнешка П'ясецька, експертка з питань цивільного захисту та оцінки ризиків у проектах міжнародної технічної допомоги, експертка “Індексу реформ”

«Згідно із [законом 2254](#), програма комплексного відновлення призначена для відновлення території, що постраждала внаслідок збройної агресії проти України або в якій сконцентровані соціально-економічні, екологічні чи інші кризові явища.

І, виходячи із визначення, майже кожен муніципалітет може розробляти собі таку документацію за потреби. Порядок створює додатковий інструмент планування території.

В програму відновлення закладено проведення аналізу негативних впливів, заподіяної шкоди, ресурсів, пропозицій щодо відновлення території разом із планом реалізації даної програми. Програма не є містобудівною документацією, але є

вихідними даними для неї та для стратегії території, і обов'язково підлягає громадському обговоренню.

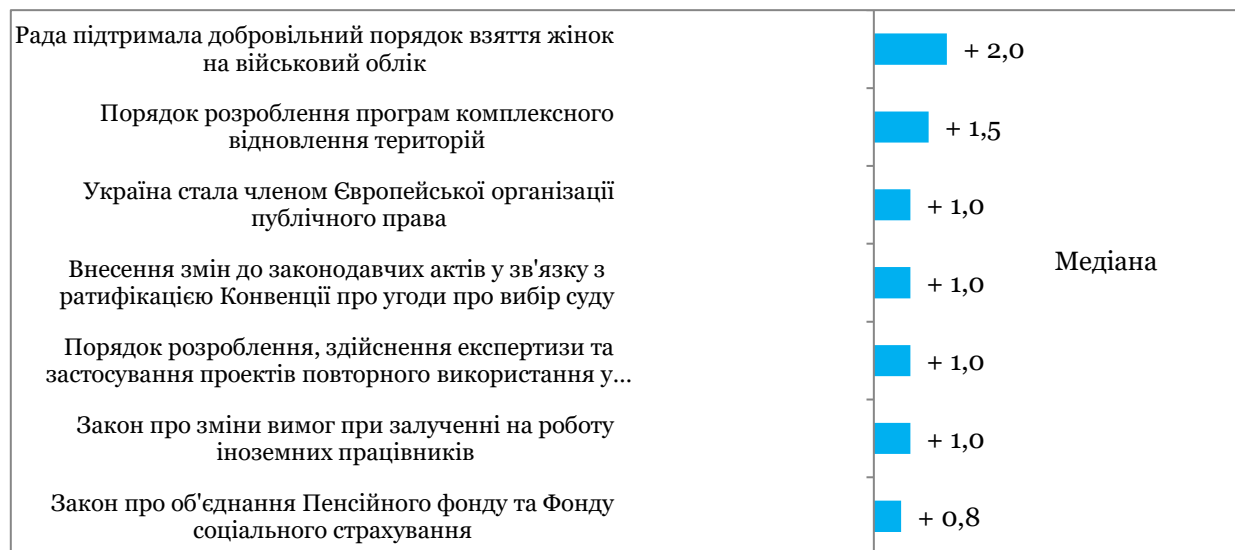
Про технічні недоліки постанови говорити зарано. Єдине, що можливо варто згадати, це терміни отримання даних від різних реєстрів та кадастрів. Враховуючи що деякі з них залишаються закритими, варто було б збільшити терміни отримання вихідних даних, або конкретизувати процедури для окремих структур.

Розробка цієї програми передбачає оцінку негативних впливів та заподіяної шкоди, і якщо негативні впливи місцева влада може оцінити самостійно, то стосовно оцінки заподіяної шкоди, виникають питання. А саме, хто буде проводити таку оцінку, де брати кошти на неї, чи не буде спекуляцій на цьому етапі, як зробити цей процес прозорим та багато інших питань, які потребують відповіді до початку роботи над цією програмою.

Звісно ми маємо затверджену постанову про порядок визначення шкоди ([326 від 20.03.2022](#)) за якою різні міністерства та держ структури відповідають за визначення відповідно завданої шкоди Україні, але поки важко оцінити, як це працює на місцевому рівні».

Олена Пітірімова, архітекторка-дослідниця

Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

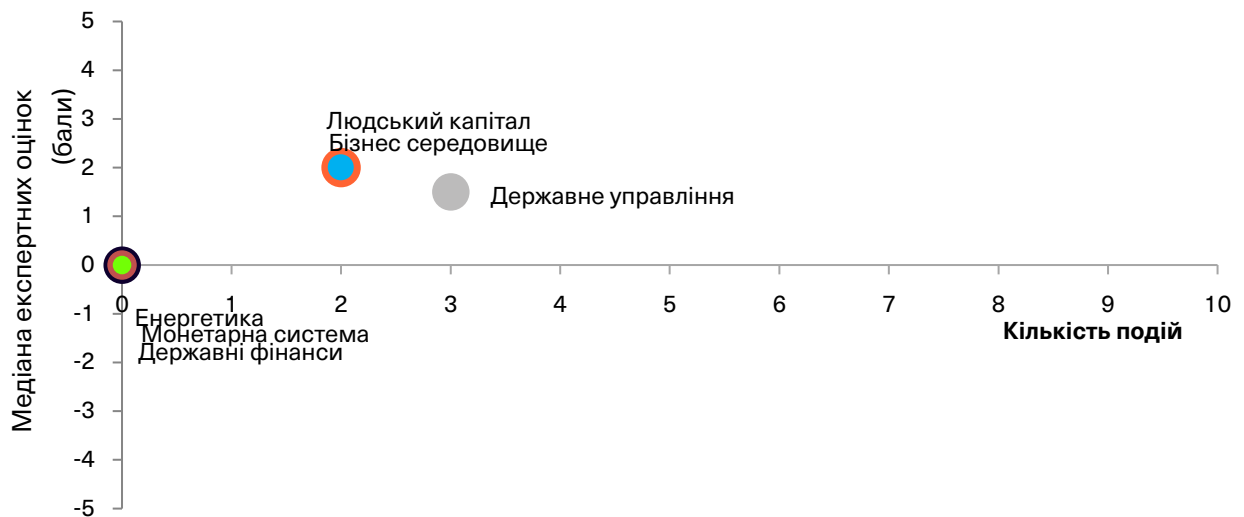

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	+1,5
Закон про об'єднання Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування	+0,8
Україна стала членом Європейської організації публічного права	+1,0
Порядок розроблення програм комплексного відновлення територій	+1,5
Державні фінанси	0,0
Монетарна система	0,0
Бізнес середовище	+2,0
Внесення змін до законодавчих актів у зв'язку з ратифікацією Конвенції про угоди про вибір суду	+1,0
Порядок розроблення, здійснення експертизи та застосування проектів повторного використання у будівництві	+1,0
Енергетика	0,0
Людський капітал	+2,0
Закон про зміни вимог при залученні на роботу іноземних працівників	+1,0
Рада підтримала добровільний порядок взяття жінок на військовий облік	+2,0

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoPe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine - це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.